

Täysistunto

Torstai 11.5.2017 klo 16.00—18.32

3.3. Suullinen kysymys sosiaalietuuksien tasosta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 72/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.34 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Tällä viikolla olemme jälleen saaneet lukea, kuinka Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut sosiaalietuuksien vähimmäistason riittämättömäksi Suomessa. Komitea tarkasteli vuoden 2014 työmarkkinatuen tasoa sekä vuonna 2013 maksetun asumistuen keskimääräistä tasoa verrattuna suomalaisten keskituloon. Komitea totesi, että perusturvan vähimmäistaso Suomessa on liian matala kattaakseen tuensaajan perustarpeet.

Hallitus on mennyt toistuvasti itse keksityn EU-pakon taakse, esimerkkinä Metsähallituksen yhtiöittäminen tai hallintarekisteri. Mutta tällainen asia, mistä toistuvasti tulee virallista noottia, ei hetkauta teitä yhtään. Arvoisa ministeri, miten Suomen hallitus aikoo toimia, jotta Suomi täyttäisi kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteitaan Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla?

16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä asiassa, kantelussa, ulkoasiainministeriö toimii Suomen valtion asiamiehenä ja valmistelee sitten toimivaltaiselta ministeriöltä lausunnon. Asiaa käsitellään parhailaan myös Euroopan neuvoston ministerikomiteassa, jossa Suomi pitää esillä näkemyksiään.

Tässä on tilanne, jossa on laskentaperuste sillä tavalla erilainen, että rahaetuuksien lisäksi Suomessa on kaikkien käytettävissä olevia julkisia palveluita, jotka ovat maksuttomia tai joihin myönnetään maksuhelpotuksia. Eli tosiasiaa toimeentulo ja sen tuki muodostuu yksittäisen henkilön kokonaistilanteen pohjalta.

Tämä komitea on arvostellut myös muiden maiden, peruskirjan osapuolten, ja Pohjoismaiden perusturvan riittävyyttä, ja myös Norja Pohjoismaista on vedonnut toimeentulotuen yksilöllisyyteen ja siihen, että toimeentulo on kokonaisuuksien summa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.37 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulostaa siltä, että hallitus ajattelee, että meillä ei ole mitään todellista ongelmaa. Mutta tällä viikolla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 52/2017 vp

on myös uutisoitu siitä, kuinka perusturvan varassa elävien määrä Suomessa on kasvussa. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen varassa eläviä on nyt jopa enemmän kuin 90-luvun laman pahimpina vuosina. Hallituksen suunnittelema aktiivimalli tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että tästä jo valmiiksi liian matalasta työttömyysturvasta leikattaisiin edelleen lisää. Minä haluan nyt kysyä teiltä, arvoisa hallitus, hyvä ministeri: Miksi te leikkaatte kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta? Miten perusturvan varassa eläviltä ihmisiltä leikkaaminen parantaa tämän maan taloutta? Tämä ei todellakaan ole oikea suunta.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niiltä osin kuin kysymys koski tätä aktiivimallia, varmaan voi sitten myös ministeri Lindström täydentää, mutta tämä on osa laajempaa kokonaisuutta. Tämä on myös tehty työllistymisen edellytysten parantamiseksi. Tietenkään tämä aktiivimalli ei koske kaikkia suomalaisia, jotka ovat etuuksien varassa. [Välihuutoja vasemmalta] Haluan korostaa myös sitä, että hallitus varmasti seuraa tilannetta niiltä osin kuin puhutaan kaikkein köyhimmistä, pienituloisimmista. Meillä on työryhmiä, meillä on esimerkiksi Juho Saaren eriarvoistumista tarkasteleva työryhmä. Meillä on hallituksen kärkihankkeita, jotka nimenomaan kohdistuvat ja yrittävät löytää parannuksia näiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteeseen.

16.38 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kyselytunnillakin käytiin läpi tätä pitkäaikaistyöttömyyden ongelmaa, ja aivan syystä. Viime työllisyyskatsauksen mukaan on totta, että pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt, mutta yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä on päinvastoin lisääntynyt koko ajan.

On syytä muistaa se, että henkilön ei tarvitse olla pitkäaikaistyötön pudotakseen ansiosidonnaiselta turvalta työmarkkinatuella — sehän tarkoittaa aika monessa tapauksessa sitä, että työtön on puolittanut tulonsa. On olemassa myöskin mekanismi niin, että kun henkilön ansiosidonnaisen määrittely menee uusiksi, kun työssäoloa täyttyy, niin tämä ansiosidonnainen lasketaan niiden tulojen perusteella ja jos se tulo on pätkätyötä tai osa-aikatyötä, niin se alenema on hyvin tuntuva. Eli ansiosidonnaisella olevien ja peruspäivärahalla elävien ero kaventuu koko ajan. Onko työministeriö valmis ottamaan erityishuomioon nämä silpputyötä tekevät pätkätyöläiset, osa-aikatyöllistetyt?

16.40 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mustajärven kysymys on aivan aiheellinen, ja totta kai tämä tämmöinen pirstaloituminen, mihin viittasitte, on vakava kysymys. Ansiosidonnaisen ja toisaalta sitten perusturvan, peruspäivärahan, eron kaventuminen on tietysti huolestuttava ilmiö ja aika lisääntyvä.

Tämä pitkäaikaistyöttömyys: Me olemme saaneet sen katkaistua, ettei vuoden pitkäaikaistyöttömänä olleita tule enää lisää. Mutta ongelma on se, että niiden määrä, jotka ovat olleet vielä pidempään eli kaksi vuotta työttömänä, kasvaa. Muutos ei tapahdu ihan hetkessä, mutta uskon siihen, että näillä toimenpiteillä, mitä hallitus on tehnyt ja tekemässä, me pääsemme tähän pitkäaikaistyöttömyyteenkin vaikuttamaan ja niillä uusilla työkaluilla, joita hyväksyttiin puoliväliriihessä, varmaan pystytään tähän puuttumaan. Viittaa esimerkiksi palkkatukeen, sitä kohdennetaan ennen kaikkea yrityksiin ja vaikeasti työllistyviin. Ja pitää vielä muistaa sekin, että harvoin pitkäaikaistyötön on pelkästään työtön, hänellä on muitakin ongelmia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 52/2017 vp

16.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme hyvin, että kouluttamattomuudella ja köyhyydellä on taipumus periytyä, ja yksi hyvinvointiyhteiskunnan keskeisistä periaatteista on ollut se, että olemme ajatelleet, että nuorella pitäisi olla mahdollisuus opiskella varattomuuden tai perhetaustan sitä estämättä. Nyt kuitenkin huhtikuussa Kela on tehnyt sellaisen linjauksen, että varattoman perheen nuorella ei olisi enää oikeutta saada toimeentulotukea lukio-opintojen rahoittamiseen. Kela on antanut sellaisen linjauksen, jossa todetaan, että varattoman perheen nuoren pitää ensin hakea opintolainaa ja jos ei se riitä, niin sitten voi hakea toimeentulotukea, ja että tämä opintolaina otetaan tulona huomioon, mikä tarkoittaa sitä, että köyhän perheen nuorella ei ole mahdollisuutta saada myöskään asumistukea. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa köyhistä perheistä ei juuri lukiopoluille todennäköisesti lähdetä, tai se tarkoittaa sitä, että jos löytyy sellaisia harvinaisen voimakkaita [Puhemies koputtaa] ja rohkeita nuoria, [Puhemies: Kysymykseen, edustaja!] jotka taustasta riippumatta pystyvät lähtemään opintotielle lukioon, niin he valmistuvat lukiosta velkaisina. [Puhemies: Nyt kysymys, edustaja!] Onko hallitus tietoinen tästä Kelan linjauksesta, ja mitä aiotte tehdä sille, että tästedes myös lukioon mennään... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.42 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kysymystä on käsitelty aiemminkin täällä kyselytunnilla, ja hallitus on tästä tietoinen. Olemme silloinkin vastanneet näin, että olemme tietoisia ja vuoropuhelua Kelan kanssa on käyty ja sitä jatketaan näitten soveltamisohjeitten osalta.

16.42 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on todellakin heikentänyt perusturvaa, ja valitettavasti tietoomme on tullut, että jatkossakin hallitus tulee tuomaan uusia lakiesityksiä ja leikkureita, joilla hallitus edelleen heikentää pienituloisten ja köyhien ihmisten toimeentuloa. Se tulee myös sitomaan ihmiset entistä enemmän toimeentulotuen piiriin ja pakottamaan ihmiset pysyvästi toimeentulotuen piiriin, koska perusturva tulee niin matalaksi, että ihmiset eivät enää selviä ilman toimeentulotukea. Tämän lisäksi hallitus valmistelee myös asumistukeen liittyviä heikennyksiä sekä lisäksi myös toimeentulotukilainsäädäntöön esityksiä, joissa asumiseen liittyviä kustannuksia ei enää tulevaisuudessa huomioida.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ministeri Mattilalta: Kuinka tässä yhtälössä — asumistuen uudistuksessa ja siihen liittyvissä leikkauksissa ja toimeentulotukeen liittyvissä uudistuksissa, joissa ei enää tulevaisuudessa huomioida asumistuen kustannuksia — hallitus aikoo koota tämän kokonaisuuden? Miten asumiseen liittyvät kustannukset ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mattila. — Anteeksi, ministeri Rehula.

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun meillä on muutakin kertoa kuin tuo, minkä te omalla värikkäällä tyylillänne kuvasitte, mitä tähän ollaan tekemässä, niin se varmasti kerrotaan julkisuuteen, niin kuin tähänkin asti — huolehtien jatkossakin siitä, että jokainen asuu katto pään päällä, huolehtien siitä, että vähimmäisturva, viime kädessä toimeentulotuki, on sen tasoinen, että arjesta tulee selviytymään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 52/2017 vp

Meillä on hallituksen kirjaama 30 miljoonan euron asumistukeen liittyvä toimenpide. Näiltä osin yksityiskohdat vaativat valmistelun, joka on ministeriössä työn alla. Tämä on sitten budjettiriihen vaihe, ja eduskuntaan asia tuodaan ensi syksynä.

Kysymyksen käsittely päättyi.